५० उचथ्य आङ्गिरसः।पवमानः सोमः। गायत्री

उत्ते शुष्मास ईरते सिन्धोरूर्मेरिव स्वनः।वाणस्य चोदया पविम्॥ ९.०५०.०१

सिन्धोः- नद्याः। उर्मेः- तरङ्गस्य। स्वनः इव- शब्द इव। वाणस्य- वीणायाः। पविम्- गानम्। पविशब्दो वाङ्नामसु पठितः। चोदय। ते- तव। शुष्मासः- वेगाः। उत् ईरते- उद्गच्छन्ति। वीणानादरसस्य सोमसंबन्धं दर्शयत्ययं मन्त्रः ॥१॥

प्रसवे त उदीरते तिस्रो वाचो मखस्युवः।यदव्य एषि सानवि॥ ९.०५०.०२

यत्- यदा। अव्ये- अव्यये। सानवि- उच्छ्रितप्रदेशे हृदि। एषि- गच्छसि। तदा। ते- तव। प्रसवे- सृष्टौ। मखस्युवः- यज्ञकामाः। तिस्रो वाचः- ऋग्यजुःसामानि। उदीरते- उत्कृष्टतया जपन्ति ॥२॥

अव्यो वारे परि प्रियं हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः।पवमानं मधुश्चुतम्॥ ९.०५०.०३

अव्यो वारे- सरणशीलरसस्य स्वस्थान एव रक्षाकरे उपलब्धिस्थाने । रसव्यञ्जके। वरणीये प्रतीके । प्रियम्- प्रेमभाजनम्। हरिम्- आकर्षकम्। मधुश्चुतम्- मधुरम्। पवमानम्- पूयमानं रसम्। अद्रिभिः- ग्रावभिर्जडप्रतीकैः। परि- परितः। हिन्वन्ति- प्रेरयन्ति ॥३॥

आ पवस्व मदिन्तम पवित्रं धारया कवे।अर्कस्य योनिमासदम्॥ ९.०५०.०४

मदिन्तम- अतिशयेन तर्पक। अर्कस्य- मन्त्रस्य। योनिम्- सदनम्। आसदम्- प्राप्तुम्। कवे- क्रान्तदर्शिन्। धारया। पवित्रम्- शोधकं पात्रं प्रतीकम्। आ- समन्तात्। पवस्व- क्षर ॥४॥

स पवस्व मदिन्तम गोभिरञ्जानो अक्तुभिः।इन्दविन्द्राय पीतये॥ ९.०५०.०५

मदिन्तम- अतिशयेन तर्पक। इन्दो- क्लेदनकर। इन्द्राय पीतये- इन्द्रानुभूतये। अक्तुभिः- व्यञ्जकैः। गोभिः- चित्किरणैः। अञ्जानः- व्यञ्जितः। सः- तादृशः। पवस्व- क्षर ॥५॥

Dr. Rangaji